

ALICJA GRAŻYNA GÄNTNER

System ochrony przyrody w Japonii

Nature protection system in Japan

ABSTRACT

The richness of animated and unanimated nature in Japan is legally protected and for this reason nearly 22% of the country is currently totally or partially excluded from the economic activity. Legislative measures taken by the governmental Agency for Natural Environment, territorial authorities and scientific institutions, as well as the renaissance of the Shinto philosophy encourage the development of ecological education of society to better understand the need of environmental protection.

KEY WORDS

nature protection, endangered species, national park

Część I. Ochrona flory, fauny i krajobrazu

Obfitość świata roślin i zwierząt Japonii wynika zarówno z różnorodności warunków klimatycznych jak i geograficznych tego kraju. Już w pierwszej połowie XX wieku podjęto tu starania o ochronę zasobów przyrody żywej i nieożywionej [Gäntner 2000a, Gäntner 2000 b, Gäntner 2001, Nature Conservation...1999].

Dwa pierwsze parki narodowe Japonii powstały już w 1934 r. Oba obejmowały aktywne sejsmicznie tereny, na wyspach Honsiu i Yakushima. Kolejnych pięć parków powstało w grudniu tego samego roku, a w lutym 1936 r. powołano następne cztery parki. Po II wojnie światowej w latach 1946-1987 do już istniejących jedenastu parków doszło następnych siedemnaście i obecnie jest w Japonii 28 parków narodowych, zajmujących 2,05 mln ha i 5,4% powierzchni kraju [Gäntner 2000 a; Gäntner 2000 b; Nature Conservation...1999]. Powoływane są one przez Generalnego Dyrektora Agencji Środowiska i są to tereny reprezentujące największe w skali kraju walory krajobrazów i ekosystemów.

Ochrona przyrody w Japonii nie ogranicza się do parków narodowych. Inne formy ochrony to dwa rodzaje parków o nieco niższej randze, tzw. quasi-narodowe i prefekturalne. Parki quasi-narodowe, których jest w Japonii 55 o łącznej powierzchni 1,33 mln ha (3,6 % powierzchni kraju), obejmują tereny wyróżniające się w danym dystrykcie pod względem piękna krajobrazu i bogactwa natury [People and Wetlands...1999]. W 306 parkach prefekturalnych chronione są i eksponowane interesujące okazy flory i fauny i atrakcyjne krajobrazowo miejsca i tereny o znaczeniu lokalnym, o łącznej powierzchni 1,95 mln ha (5,2% powierzchni kraju). Parki narodowe znajdują się w zarządzie Agencji Środowiska, zaś quasi-narodowe powoływane są przez Generalnego Dyrektora Agencji Środowiska na wniosek gubernatora danej prefektury i podlegają administracji terenowej (prefekturalnej) podobnie jak parki prefekturalne, powoływane przez lokalne władze terenowe.

ALICJA GRAŻYNA GÄNTNER

Katedra Hodowli Lasu
Akademia Rolnicza
Al. 29 Listopada 46
31-425 Kraków

Strefy ochrony terenów lęgowych i miejsc odpoczynku ptaków migrujących zajmują około 3,7 mln ha (częściowo – brak jednak dokładnych danych co do powierzchni – znajdują się one w granicach parków narodowych).

Ponadto ustanawiane są w Japonii jeszcze trzy kategorie ochrony krajobrazu (obecnie mają łączną powierzchnię 101 tys. ha), a mianowicie:

- krajobrazowe rezerwy ściśle o randze krajowych, w których zakazana jest jakakolwiek działalność człowieka, będące terenami o oryginalnym charakterystycznym ekosystemie (tzw. wilderness area), których jest zaledwie pięć o łącznej powierzchni 5,6 tys. ha,
- krajobrazowe rezerwy częściowe tj. tereny ochrony przyrody również o randze krajowej, służące zachowaniu wartościowych naturalnych ekosystemów takich jak roślinność alpejska i subalpejska, szczególnie wartościowe lasy naturalne, charakterystyczne dla danego okręgu krajobrazu i osobliwości geologiczne, rzeki, bagna, jeziora i wybrzeża będące ostojami zwierzyny i ptactwa, tereny nadmorskie łącznie z szelfem, zasiedlone przez szczególnie interesujące zwierzęta i rośliny oraz miejsca występowania rzadkich zwierząt, znajdujące się na terenach o nieskażonym środowisku. Jest ich dziesięć i zajmują łącznie 21,6 tys. ha,
- prefekturalne krajobrazowe rezerwy częściowe (wyłącznie lądowe), w liczbie 523, o łącznej powierzchni 73,7 tys. ha.

Łącznie w Japonii różnymi formami ochrony objęte jest około 8 mln ha, co stanowi ponad 22% powierzchni kraju [Nature Conservation.....,1999].

System ochrony zwierząt przewiduje ich podział na trzy grupy:

- 1) zwierzęta wyłączone spod działania ustawy o ochronie dzikich zwierząt i prawie łowieckim, do których należą gryzonie i owadożerne, głównie z powodu szkód wyrządzanych w uprawach i żywności,
- 2) zwierzęta łowne, do których zalicza się w Japonii 47 gatunków, m.in. niedźwiedzia czarnego i brązowego, dzika, jelenia japońskiego, zająca japońskiego, a z ptaków kaczki, bażanty itp.
- 3) gatunki chronione, których jest ponad 600 (ssaków i ptaków łącznie) i których zabijanie lub odławianie jest zakazane, chyba że jest to niezbędne dla celów badań naukowych, zapobiegania nadmiernemu rozmnażaniu się gatunków będących także szkodnikami oraz w przypadku zagrożenia życia człowieka.

Polowanie dozwolone jest wyłącznie po uzyskaniu licencji. Liczba licencjonowanych myśliwych nie przekracza 260 tys. osób, a polowania mogą się odbywać z użyciem broni palnej, sieci i pułapek [Wildlife Conservation...1997].

Ochrona gatunkowa zwierząt wymaga zapewnienia dla nich terenów, na których mogłyby się swobodnie rozmnażać, gniazdować, wychowywać młode lub tylko krótko (w przypadku ptaków przelotnych) odpocząć. Istnieją dwie kategorie terenów ochrony zwierząt. Pierwsza z nich objęta jest całkowitym zakazem jakiegokolwiek działalności gospodarczej człowieka, a także polowania i płoszenia zwierząt. Wszystkie przebywające tam zwierzęta podlegają ochronie. Druga kategoria obejmuje tereny, na których dopuszczalna jest działalność człowieka (pozyskanie drewna, użytkowanie terenów wodnych, zabudowa itp.), jednakże wyłącznie pod warunkiem uzyskania zezwolenia od Agencji Środowiska lub władz lokalnych. Ma to zapewnić ochronę ekosystemów na tych terenach.

Japonia uczestniczy w międzynarodowych porozumieniach dotyczących ochrony przyrody i środowiska naturalnego. Od 1980 r. uczestniczy w CITES (the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) i w porozumieniu Ramsar (the Convention on Wetlands of International Importance Especially as Waterfowl Habitat).

Odnosnie ochrony ptaków przelotnych Japonia podpisała wiele bilateralnych umów, m.in. z USA (1974 r.), Australią (1981 r.), Chinami (1981 r.) i Rosją (1982 r.). Jest też członkiem międzynarodowego porozumienia w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kultury (the World Heritage Convention) oraz porozumienia w sprawie ochrony terenów arktycznych i raf koralowych. Dzięki opracowywaniu projektów naukowych i technicznych we współpracy z Filipinami, Tajlandią, Indonezją, Wietnamem i innymi sąsiednimi krajami, wspiera również ochronę przyrody w krajach rozwijających się regionu Azji i Pacyfiku głównie w zakresie ochrony lokalnego dziedzictwa kulturowego Azji, jej różnorodności biologicznej oraz ochrony tamtejszych raf koralowych. Prace te rozwijają się zwłaszcza w ostatnich latach. Podczas obrad Konferencji w Rio de Janeiro (1992 r.), Japonia podpisała Konwencję o ochronie różnorodności biologicznej i powołała Narodowe Centrum Bioróżnorodności, które funkcjonuje od 1997 r. i mieści się na północnym stoku góry Fuji w sąsiedztwie już istniejącego Yamanashi Institute of Environmental Sciences.

Część II. Charakterystyka parków narodowych Japonii

Parki narodowe Japonii należą do wyjątkowo licznie odwiedzanych, nie tylko przez turystów krajowych, ale także zagranicznych. Przyciąga ich zarówno piękno krajobrazu, jak i możliwość bliskiego kontaktu ze światem roślin i zwierząt w ramach wdrażanych przez parki programów edukacyjno – ekologicznych, czasem zaś tylko chęć choćby krótkiego wypoczynku w pięknym otoczeniu [Gäntner 2001].

Najwięcej japońskich parków narodowych znajduje się na największej wyspie, Honsiu (15), sześć na Hokkaido, cztery na Kiusiu i po jednym na Shikoku, Iriomote i Ogasawara. Połowa parków (14) ma charakter śródlądowych, chroniących zbiorowiska roślinne i okazy fauny lądowej, a także najciekawsze i charakterystyczne dla danej okolicy fragmenty krajobrazu, inne znajdują się w strefie brzegowej czterech największych wysp Japonii i mają charakter lądowo-morskich (11), a pozostałe trzy to zlokalizowane na wyspach parki morskie, chroniące przybrzeżną i morską florę i faunę i życie podwodne [Nature Conservation...1999].

Narodowe parki lądowe z wyspy Hokkaido to usytuowany na północy tej wyspy park Akan, następnie największy japoński Park Narodowy Daisetsuzan, obejmujący góry zwane „dachem Hokkaido” i tak rzadkie okazy fauny, jak jarząbek leszczynowy (*Tetrastes bonasia*) i szczekuszka (*Ochotana hyperborea vesoensis*) oraz leżący w południowo-zachodniej części wyspy park Shikotsu-Toya. Parki te założono głównie w celu aktywnych wulkanów i terenów je otaczających, oraz typowych dla tamtejszych wulkanów jezior kalderowych o brzegach porośniętych jodłowo-świerkowo-sosnowymi lasami. Czwarty lądowy park narodowy to Kushiro Shitsugen, w którym znajdują się największe w Japonii tereny bagien i mokradeł Kushiro, porośnięte trzcina (*Phragmites communis*) z kępami olchy japońskiej (*Alnus japonica*). Park ten stanowi rzadki w Japonii przykład rozległego, nizinnego terenu, rozciągającego się po horyzont. Na podmokłych bagnistych łąkach licznie występuje czczony jako święty symbol Japonii żuraw (*Grus japonensis*) oraz inne cenne okazy fauny (salamandra *Salamandrella keyserlingii* i ważka *Leucorrhinia intermedia ijimai*). Tereny te jako pierwsze w Japonii zostały objęte tzw. konwencją Ramsar o ochronie terenów podmokłych i bagiennych [People and Wetlands ... 1998].

Na Hokkaido są również dwa parki nadbrzeżne, Rishiri-Rebun-Sarobetsu i Shiretoko. W centrum należącej do pierwszego z nich wyspy Rishiri, położonej przy północno-zachodnim krańcu Hokkaido, prawie dokładnie okrągłej i mierzącej 15 km średnicy, znajduje się potężny wulkan Rishiri (1721 m n.p.m.). Jego podnóża porastają zbiorowiska roślin alpejskich, występujące też obficie na wyspie Rebun. Lądowa część tego Parku obejmuje rozległe nadbrzeżne

bagna Sarobetsu. Park Shiretoko z kolei obejmuje półwysep o tej nazwie, będący wschodnim cyplem Hokkaido, oblanym wodami Morza Ochockiego. Osobliwością tego parku są jedne z piękniejszych w Japonii pierwotne lasy jodłowo-świerkowe, w których żyje niedźwiedź brązowy, a także strome klify nadmorskie, czynne wulkany, jeziora powstałe w wyniku spiętrzenia wód jeziorami lawy i obfitość gnieźdzących się tu ptaków morskich.

Spośród 16 parków narodowych wyspy Honsiu osiem ma charakter lądowych, z których (idąc z północy na południe) Towada-Hachimantai, Johin'etsu Kogen (drugi co wielkości Park narodowy Japonii i rezerwat biosfery UNESCO), Nikko, Chichibu-Tama i Chubu Sangaku (zwany Parkiem Japońskich Alp), są parkami leśnymi z zachowanymi fragmentami pierwotnych lasów iglastych i liściastych oraz flory i fauny alpejskiej (głównie owadów). Obejmują też majestatyczne, piękne górskie krajobrazy z licznymi jeziorami, wulkanami, przełomami rzek o czystej wodzie i wodospadami, a także historyczne budowle, w tym zamki i przede wszystkim świątynie (szczególnie w Narodowym Parku Nikko), zbudowane na położonych nad jeziorami górach i przyciągającymi nie tylko turystów, ale i pielgrzymujących wiernych. W Parku tym znajdują się też szczególnie interesujące torfowiska wysokie z tworzącym w czerwcu i lipcu kwiatowe kobierce *Lysichiton camtschatcense* (*Araliaceae*). Natomiast z gór Parku Chichibu-Tama rozciąga się doskonały widok na wulkan Fuji na południu i Park Narodowy Minami Alps na zachodzie. Bandai-Asahi, trzeci co do wielkości park, znany jest z jezior, które powstały w wyniku spiętrzenia wód rzecznych przez tamy utworzone z lawy płynącej z czterech wulkanów Bandai, Iide, Azuma i Dewa-Sanzan. Partie szczytowe tych wulkanów pokryte są wiecznym śniegiem, umożliwiającym uprawianie narciarstwa nawet latem. Szczególnie piękne są podnóża wulkanu Asahi, porośnięte bukami i brzożami odbijającymi się w lustrze podtapiających je jezior. Parki narodowe Hakusan i Minami Alps (Alpy Południowe) to typowe parki górskie. Wulkan Hakusan ma osiem kraterów wokół wierzchołka, przez większą część roku jest pokryty śniegiem (Hakusan znaczy biała góra) i jest, obok gór Fuji i Tate, obiektem czci od niepamiętnych czasów. Park Hakusan jest też rezerwatem biosfery UNESCO. Park Minami Alps obejmuje góry osadowe, sięgające blisko 3200 m n.p.m. Rosną tu gęste lasy z jodłą i choiną, licznie też reprezentowany jest, spokrewniony z kozicą, serau (*Capricornis crispus*), pardwa i inne zwierzęta. Wiosną doliny porasta bujna świeża zieleń, jesienią zdobią je mieniające się kolorami lasy liściaste.

Jest tu również sześć parków nadbrzeżnych. Rikuchu Kaigan obejmuje 180 km wybrzeża klifowego na północno-wschodnim krańcu Honsiu nad Pacyfikiem. Północna część wybrzeża znajduje się na wypiętrzającej się płycie, zaś południowa na płycie zapadającej się. Wybrzeże jest miejscem gniazdowania ptaków morskich. Można tam również poławiać ryby zarówno żyjące w zimnych, jak i w ciepłych prądach morskich. Ciepły prąd pozwala na wykorzystywanie wybrzeża jako kąpieliska. Od strony lądu w części północnej Parku wybrzeże otaczają lasy iglaste z sosną japońską (*Pinus densiflora*), a w części południowej wiecznie zielone lasy wawrzynowatego *Machilus thunbergii*. Park Narodowy Fuji-Hakone-Izu znajduje się w pobliżu zatoki tokijskiej. Część lądowa obejmuje wulkan Fuji i jego podnóża (pięć jezior) oraz wulkan Hakone, zaś część morska leży na półwyspie Izu i na przylegającym do niego archipelagu „Siedem Wysp Izu”. Bogactwem Parku, oprócz najwyższego szczytu Japonii, świętej góry Fuji, są pierwotne lasy iglaste i obfitość gorących źródeł. Kolejny park nadbrzeżny to Ise-Shima, w skład którego wchodzi liczne wyspy i spokojne, głęboko wcięte w ląd zatoki, w których pod powierzchnią sztucznych wysp żyją ostrygi dostarczające hodowlanych pereł. W Parku znajdują się też dwie świątynie, bogini słońca Geku i bogini plonów i żywności Naigu. Zgodnie z prawnym obyczajem świątynie te co 20 lat są burzone i na nowo wznoszone. Park Narodowy

Yoshino-Kumano obejmuje górzysty teren, przecięty rzekami tworzącymi wodospady. Góra Yoshino, znajdująca się na skraju Parku, jest znana szczególnie z gęsto ją porastających i kwitnących obficie na wiosnę drzewek wiśni. Znajduje się tu święta góra Omine, stanowiąca rezerwat biosfery UNESCO, na którą nie mają wstępu kobiety. Góra Odaigahara to peneplena (prawierównia), porośnięta gęstym lasem pierwotnym, ze szczytem skrytym zwykle wśród mgieł. Piaszczyste plaże, skaliste wysepki i klify tworzą jedno z piękniejszych wybrzeży Japonii, a wzdłuż licznych uchodzących wprost do morza rzek wznosi się wiele prastarych świątyń. Część kolejnego Parku Narodowego San'in Kaigan znajduje się w prefekturze Kyoto, kolebce historii i kultury Japonii. Jest tu wiele jaskiń w nadmorskich klifach, największe w Japonii piaszczyste wydmy Tottori i typowe dla wybrzeży tego kraju skaliste wysepki. Chociaż owoce morza (kraby i homary) są pozyskiwane w całym kraju, to jednak tutejsze uchodzą za najlepsze. Ostatnim nadbrzeżnym parkiem narodowym na Honsiu jest Daisen-Oki, obejmujący wulkan Daisen (1729 m n.p.m), porośnięty, podobnie jak otaczające go góry, dziewiczym lasem bukowym, półwysp Shimane, na którym znajduje się Izumo Taisha, jedna z najstarszych w Japonii świątyń, zwana Wielką oraz leżące na Morzu Japońskim na północ od półwyspu Shimane wyspy Oki, których klifowe wybrzeża pocięte są siecią jaskiń i tworzą urokliwy nadmorski pejzaż.

Pomiędzy Honsiu i Shikoku znajduje się tzw. Morze Wewnętrzne Seto, mierzące ze wschodu na zachód 400 km, stanowiące Park Narodowy Setonaikai. Wybrzeże Honsiu sąsiadujące z Morzem Wewnętrznym było centrum społeczno-gospodarczego rozwoju Japonii do XVIII wieku. Jest tu wiele miejsc i zabytków, świadczących o wielowiekowej, burzliwej historii. Morze Seto stało się bramą, przez którą docierały do Japonii osiągnięcia kulturowe jej sąsiadów i przez którą Japonia eksportowała swoją kulturę.

Pozostałe siedem parków narodowych Japonii to znajdujące się na wyspie Kiusiu parki Unzen-Amakusa, Aso-Kuju i Kirishima-Yaku, leżący na wyspach u północno-zachodniego cypla Kiusiu morski Park Narodowy Saikai, jedyny na wyspie Sikoku Park Narodowy Ashizuri-Uwakai, oraz leżące na najbardziej na południe i zachód wysuniętych wyspach, od których przyjęły nazwy, parki Oigasawara i Iriomote.

Park Narodowy Unzen-Amakusa, jeden z dwóch najstarszych parków Japonii, położony na wschód od niego Park Narodowy Aso-Kuju i leżący na południe od nich Park Kirishima-Yaku obejmują tereny górskie z aktywnymi wulkanami i leczniczymi gorącymi źródłami. Centralnym punktem Parku Unzen-Amakusa jest czynny wulkan Fugendake, będący najwyższym szczytem w grupie wulkanicznych gór Unzen. Do tego Parku należy też archipelag Amakusa liczący ponad 70 wysp. Obydwa parki są chętnie odwiedzane zarówno przez krajowców, jak i przez cudzoziemców, którzy preferują pobyt tu szczególnie jesienią, ze względu na liczne uzdrowiska, ciepły klimat i wyjątkowo pięknie przebarwiający się w tej porze roku lasy liściaste. Wyspy Amakusa dawały w okresie Edo (XVIII w.) schronienie pierwszym japońskim chrześcijanom. Park Aso obejmuje dwie grupy czynnych wulkanów, oraz szczyty Aso i Kuju. Na szczycie Aso leży największa na świecie kaldera o obwodzie 128 km, mierząca 16 km ze wschodu na zachód i 32 km z północy na południe, zaś łagodne stoki wulkanu Kuju porośnięte trawą pokrywają się wiosną kwiatami dzikich azalii. Na terenie parku Kirishima-Yaku znajdują się 23 stożki wulkaniczne, których kratery w większości są puste, ale dziesięć z nich zajmują jeziora. Szczególnego uroku dodają im w zimie brzegi obsypane śniegiem, nadając okolicy tajemniczy charakter przypominający scenografię do filmu science fiction o podróżach międzyplanetarnych. Także i w tym Parku nad gorącymi źródłami skupiły się liczne i chętnie odwiedzane miejscowości uzdrowiskowe i wypoczynkowe. Częścią Parku Kirishima-Yaku jest górzysta Yakushima (tzn. wyspa Yaku). Jej najwyższa góra Miyanoura (1935 m n.p.m.), otrzymująca

rocznie 4000 mm opadów, porośnięta jest lasami szydlicy japońskiej (*Cryptomeria japonica*), wśród których wiele egzemplarzy liczy od dwóch do trzech tysięcy lat. Okazy te zwane są, od nazwy wyspy, Yaku Sugi (młodsze egzemplarze tego gatunku, około tysiącletnie, nazywane są Ko Sugi). Najstarszy rosnący na wyspie okaz szydlicy nazywa się Jomon Sugi i liczy ponad 6000 lat. Ze względu na te niezwykle pierwotne lasy iglaste powołano na wyspie rezerwat biosfery UNESCO. [Nature Conservation... 1999, Kiusiu Research Center... 1996].

Na północny zachód od wyspy Kiusiu leży archipeląg około 400 wysepek, tworzący morski Park Narodowy Saikai. Ma on zupełnie odmienny charakter od również morskiego Parku Setonaikai i prezentuje dynamiczną oceaniczną scenię. W zespole wysp Hirado zachował się historyczny port, do którego zawinęły pierwsze cudzoziemskie statki, jakie trafiły do Japonii, co miało miejsce w połowie XVI w. Pojawili się tu wówczas misjonarze chrześcijańscy (misja Św. Franciszka z Portugalii). Wkrótce jednak zaczęły się prześladowania misjonarzy, zamknięto (około 1590 r.) założone przez nich wcześniej cztery szkoły, w których naukę pobierały też dziewczęta. Do dziś można tu znaleźć, podobnie jak w Parku Unzen-Amakusa, ślady pierwszych chrześcijan i miejsca ich egzekucji, wykonywanych w okresie shogunatu w epoce Edo, gdy chrześcijaństwo było religią zakazaną na terenie Japonii.

Około 1200 km na południe od miasta Kagoshima, na Morzu Wschodnio-Chińskim, leży archipeląg wysp Riuku, z największą wyspą Okinawa, z którą sąsiaduje wyspa Iriomote. Znajduje się tu najdalej na południowy zachód położony Park Narodowy Iriomote. Wyspa jest gęsto porośnięta subtropikalnym lasem z namorzynami, dębami i roślinnością subtropikalną i jest siedliskiem odkrytego dopiero w XX w. endemicznego dzikiego kota *Mayailurus iriomotensis*. Między Iriomote i sąsiednią wyspą Ishigaki rozciąga się największa w Japonii rafa koralowa, która stanowi morską strefę Parku, należąca do najpiękniejszych w Japonii. Należąca również do Parku wyspa Nakanougan znana jest z wielkich ptaków morskich, stromych wapiennych klifów, plaż pokrytych białym piaskiem, bogactwa nadbrzeżnej roślinności i unikalnych kamiennych murów otaczających znajdujące się tu zabudowania.

Najdalej na południe położonym parkiem narodowym Japonii jest obejmujący wyspy Bonin morski Park Narodowy Ogasawara. Leży w strefie subtropikalnej i tropikalnej, co znajduje wyraz w wielkim bogactwie tamtejszej flory i fauny, często składającej się z gatunków endemicznych. Właśnie z tego względu Park Ogasawara znany jest na świecie jako miejsce badań nad biologiczną różnorodnością. Jedną z lepiej znanych wysp jest Iwojima, będąca najwyższą częścią wulkanicznego terenu wylaniającego się z morza. Większość wysp Bonin ma pochodzenie wulkaniczne, niektóre, np. Minamijima, mają krasowy charakter, a ich wybrzeża zdobią potężne klify, niszczone przez fale morskie. Wszystkie wyspy porośnięte są bujnymi subtropikalnymi lasami pierwotnymi. Mimo, że można dotrzeć do nich jedynie płynąc około 30 godzin statkiem (trzeba pokonać odległość około 1000 km od Tokijo), stanowią wspaniały teren rekreacyjno-wypoczynkowy i są chętnie odwiedzane zarówno przez krajowych jak i zagranicznych turystów.

1

Literatura

- Gäntner A. G. 2000. Lasy i leśnictwo Japonii. Sylwan 11.
 Gäntner A. G. 2000. Polityka leśna państwa i kierunki rozwoju leśnictwa w Japonii. Sylwan 12.
 Gäntner A. G. 2001. Rekreacja leśna w Japonii. Sylwan 1.
 Kiusiu Research Center. 1996. Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries, Agency of Forestry. Tokyo.
 Nature Conservation in Japan. 1999. Nature Conservation Bureau, the Environment Agency (5th edition). Tokyo.
 People and Wetlands in Japan. 1999. Nature Conservation Bureau, the Environment Agency. Tokyo.
 Wildlife Conservation in Japan. 1997. Nature Conservation Bureau, the Environment Agency. Tokyo.

SUMMARY

Nature protection system in Japan

The environment of Japan has not been significantly disturbed or influenced by human activity retaining to a high degree its natural character. This was by reason of an insular character of the country (inaccessible steep high mountains uplifted in the middle of each island), many-centuries economic isolation (in spite of the neighbourhood of the Asiatic continent) and a religious approach to nature (respect and admiration for the landscape and beauty of the living nature that have been anchored in the minds of Japanese for hundreds of years and resulting from religious and philosophical principles of Shinto forbidding i.a. to disturb sacred sites). Japanese have not interfered or manipulated the natural environment, they appreciated the beneficiary influence of nature upon man attempting to develop and emphasise the beauty of nature. Already in the first half of the 20th century the government of Japan laid down legal bases for nature conservation by way of establishing national parks (first two parks were established in March 1934, next five - in December the same year). At present, Japan can boast 28 national parks, 55 so-called quasi-national parks of a little lower rank, 306 prefecture (province) parks, as well as a number of protection areas for nesting birds and plant and animal reserves. An overall area subjected to protection accounts for 22% of land of Japan. The parks protect both active and dormant volcanoes, as well as picturesque coastal landscapes, virgin forests, habitats of rare and endemic plant and animal species. Tourist traffic dynamically develops in all parks, which in addition attract tourists with interesting nature-related educational and ecological programmes.